

Lettische Zeitung
LATVIJA

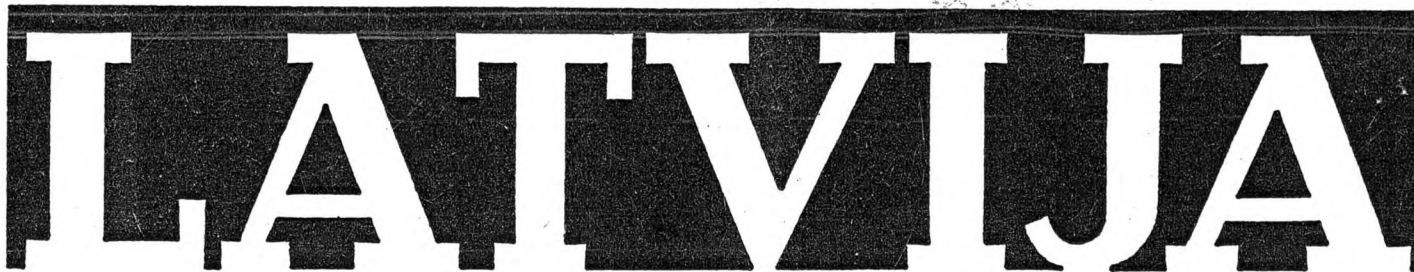
Nr. 23 (1413) 13. Juni 1970

Herausgeber: Lettische Volksgemeinschaft in der Bundesrepublik Deutschland e.V. (Lettisches Zentralkomitee). Verantwortlich für den Inhalt und den Anzeigenteil: Oskars Kalējs.

Redaktion und Verlag:
242 Eutin/Holstein,
Postfach 107.

Verlagsleiter: J. Daģis.

Druck: Hermann Sönksen, Plön.
Gerichtsstand: Eutin/Holst.

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 23 (1413)

Sestdien, 1970. g. 13. jūnijā

Izdevējs: Latviešu centrālā komiteja Vācijā. Atbildīgais redaktors Oskars Kalējs. Apgāds un redakcija: 242 Eutin/Holst., Ferd.-Tönnies-Str. 11, Deutschland, Postfach 107. Tālr. 04521/2470.

Redaktori: Anglijā — A. Liepiņa, 34 Kingsmead Road, London S.W. 2. Tālr. 01-674-7996.

u, no kuriem pieaug tikai pieci. visi dažādos vecumos — vienpat četri uzreiz kļūst par daudpēdējiem upuriem: difterīta, ūka, tifa — (tolaiķi visā Eiropā — vien izmira daudzgalviņu ģīes) — Annai Sarriņai gan bija as zināšanas un pieredze visādu

Vēstule filmu rūpniecības direktoram

K. KENNE FANT, AB SVENSK LMINDUSTRI, STOCKHOLM

Ilas Svedbergas filmu hronikā, „borgs-Tidningen 1. 5. 70.“, tika cīrēzīSORA Johana Bergenstroles izēni sakarā ar topošo filmu Le-āri. Mana atbilde ievietota G-T, 70 un raksta izgriezums pievie-šai vēstulē.

ā kā režisors nav ņēmis vērā us komentārus un norādījumus as iespēlēšanas laikā, es pieprasu, nan tiktu dotas iespējas iepazi-ar filmas materiāliem pirms pub-s izrādīšanas. Manu prasību iz-rež. Bergenstroles izteicēni, ka filmu domā izmantot, lai starp radītu „skaidrāku skatu par Pad. nibu“. Tādi nolūki netika dek-i filmas darbu uzsākot. Ja fil-nolūks ir attaisnot, vai kaut kā-veidā aizstāvēt komūnisma un savienības vardarbību un ne-izi tulkot latviešu leģionāru un ešu tautas situāciju zem okupā-varām, tad es neatļauju izrādīt enu filmas daļu kurā esmu pie-ies.

ā kā šai aktuālajā filmā AS dru filmu industrija ir atbildi-producents, es no jums sagaidu rētas atbildes un pieņemamu rī-Gunārs Pāvuls

Dzoliņa — Vāciski-latviska vārd-ica, apm. 36.000 vārdi
jā ar piesūt. maksā DM 30,70
itām zemēm DM 30,90
Apgāda LATVIJA grāmatnīca

Albion St., Brunswick East, Vic. 3057, Australia), vai Archīva redakcijai: 3 Dickens St., Elwood, Vic. 3184, Australia.

Prof. Dr. E. Dunsdorfs,
Archīva redaktors
APTAUJA

1. Vārds, uzvārds.
2. Dzimšanas datums un vieta.
3. Kādu univēristāti beidzīs?
Kad? Kur? Ar kādu gradu?
4. Vai praktiski darbojas kā jurists?
5. Ja darbojas, tad kādā darbā vai firmā?
6. Adrese.
7. Vai jums ir iebildumi, ja Archīvs publicē jūsu adresi?
8. Kādas citas ziņas jūs vēl vēlētos par sevi sniegt (event. publikā-ciju sarakstu u.c.)?

Bērnu un jauniešu mūzikas sacensības

LNPL Kultūras nozare izsludina trešās mūzikas sacensības latviešu bērniem un jauniešiem Anglijā. Sacensības notiks jauniešu svētkos Nottinghamā. Svētdienas ritā, 6. septembrī, Nottinghamas universitātes telpās. Ja radīsies vajadzība, sacensības varēs sarīkot arī citās pilsētās Anglijā.

Sacensības domātas klavierniekiem, instrumentālistiem, ansambļiem un solo dziesmu dziedātājiem. Bērnu un jauniešu sadalīs grupās no 6 līdz 21 gadam. Visām grupām nepieciešams viens paša izvēlēts darbs, bet obligāts viens latviešu autoru darbs.

Pieteikties līdz 1970. gada 10. augustam ar īpašu anketu, kurā pieprasāma LNPL kultūras nozarei (Mūzikas sacensības) 72 Queensborough Terrace, London, W. 2.

Tā kā būšu dziesmu svētkos Toronto, lūdzu pieprasīt anketas un vajadzīgās notis pirms 20. jūnija vai pēc 21. jūlija.

M. A. Zariņa,
LNPL kultūras nozares vadītāja

šķīr pabalstus.

Valdē 20. maijā padome ievēlēja V. Ģinteru (kā pārstāvi no Baltiešu humānistu apvienības), J. Leimani (no Stokholmas latviešu skolas) un A. Šaltu (no Latviešu palīdzības komitejas). Fonda adrese ir Latviešu palīdzības telpas Grevgatan 18, 114 53 Stokholmā.

Līdz šai sēdei Fonda pasta tekošajā rēķinā bija ienākušas iemaksas no Baltiešu humānistu apvienības,

Par prūšu valodas materiālu vākšanu

LATVIJAS š. g. 23. maija numurā A. Brīvnieks aicina citus vākt senprūšu valodas materiālus — vietu, upju, ezeru, māju, arī personu vārdus, kurus pēc tam publicētu īpašā vārdnīcā. Tādām nolūkam, pēc viņa domām, nodērtu tādi materiāli kā veci Prūsijas laikraksti.

Nav šaubu, ka jauno laiku Prūsijas vietu un arī personu vārdos uzejami dažādi mūsu brāļu tautas senprūšu valodas relikti, bet nevar būt arī šaubu, ka noskaidrot, kas katrā atsevišķā gadījumā ir vecās valodas elements un kas ir tikai nejauša līdzība (dažkārt pie tam vēl tikai aptuvena), to varēs tikai labām zināšanām bruņojies speciālists. Ne jau katrā vārdū līdzība dažādās valodās tūlīt liecina, ka šie vārdi ir vienas cilmes, salīdz., piem., latviešu vārdū „mala“ un spāņu „mala“ (= pasts u.v.c.), latv. „mēs“ un igauņu „mēs“ (raksta „mees“) (= vīrs, vīrietis), latv. „grib“ un krievu „grib“ (= sēne) utj.

Par vairākiem A. Brīvnieka spriedumiem viņa rakstā jāsap, ka tie nepareizi. Piemēram, nevarēsīm apgalvot, ka koka nosaukums „lazda“ būtu ne mūsu, bet senprūšu valodas vārds. Tas gan uzējams tā sauktajā Elbingas vārdnīcā (607-ais vārds, rakstīts laxde, salīdz. V. Mažuļa izdotos Prūšu valodas pieminekļus (Prūšu kalbos paminklai, Vilņa, 1906. g.), bet to sastop arī lietuviešu valodā un bez tam (kā dažādus citus atbildumus) vēl citās valodās. Tas viss liecina, ka šī koka nosaukums ir ļoti vecs indoeiropiešu vārds (salīdz., piem., Milenbacha un Endzelina Latviešu valodas vārdnīca, 2. sēj., 433. lpp.).

Tāpat A. Brīvnieks spriež, ka „kadiķis“ nav latviešu vārds. Tas pareizi — taču tas nav pārņemts no senprūšiem, bet no lejasvācu valodas (Kaddik). Kā jau labi zināms, latviešu nosaukums šim kokam ir „paeglis“, izloksnēs arī „ērcis“, „ērcietis“ u.tml.

Ja augstāk minētos materiālus tiešām vāktu, tad to pārliūkošana un izsijāšana atstājama kāda baltu valodu speciālista rokās. Izdot tos vārdnīcas veidā, tas, manuprāt, radītu tikai ļoti daudz nevēlamu pārpratumu. Mūsu valodniecībā, par nelaimi, tā jau ne vienu reizi vien nākuši klajā darbi (un pat vēl neesn), kur sadzejoti pavisam fantastiski apgalvojumi.

Par pašiem senprūšiem var sacīt, ka ne jau visi viņi tikuši fiziski iznīcināti, gan visādu bargu spaidu un sodu rezultātā bijuši spiesti sākt runāt kādās citās

sta līdz 25. jūlijam. Tuvākas ziņas par Fondu un Minsteres skolu iegūstamas pie E. Ozoliņas Latviešu palīdzības komitejā, tel. 62 91 43 un pie Fonda valdes locekļiem.

Tāpat valde aicina privātpersonas un organizācijas atbalstīt šo darbu ar vienreizējām vai regulārām iemaksām Fonda pasta tekošajā rēķinā: 35 82 01, Lettiska Skolfonden, c/o Lettiska Hjälpkommitten, Grevgatan 18, 114 53 Stockholm.

valodās (lietuviešu, vācu, poļu). Tā šo rindu autoram ir pazīstami kādi poļu zinātnieki, kas labi zina un paši to arī apļiecina, ka viņi ir senprūšu cilmes, pie kad kādā gadījumā dažiem viņu dzimtas nozarojumiem ir saglabāties pat vecais senprūsiskais uzvārds.

Par senprūšu valodas materiāliem var vēl piebilst, ka visi līdz šim pazīstamie teksti sakopoti un fotografēti izdoti augstāk minētajā V. Mažuļa sagatavotā krājumā, bet nupat atrasti vēl divi citi teksti. Vienu no tiem Helsinkos uzgājis pazīstamais valodnieks prof. V. Kiparskis, otrs uzlēts Leningradā (pēc vēl neapstiprinātām ziņām — prof. Toporova atradums). Jāgaida, ka drīzumā abi tie tiks publicēti un būs pieejami arī citiem interesentiem.

Vēl piemināms, ka speciāls kurss senprūšu valodā pagājušajā mācību gadā bijis pal. prof. Veltai Rūķei-Draviņai Stokholmas universitātē.

Kārlis Draviņš, Lundā, Zviedrijā

Izcila grāmata

LATVIA COUNTRY AND PEOPLE
Latviešu nacionālā fonda 1967. g. izdotā grāmata — Latvia Country and People recenzēta pazīstamajā Eiropas austrumiem veltītajā žurnālā — Zeitschrift für Ostforschung (1969. g. 4. numurā). Visumā lietišķā garā ieturētās recenzijas autors Dr. V. Lencs (Wilhelm Lenz) ne tikvien sniedz pārskatu par grāmatas saturu, bet dod arī vērtējumu. Recenzents atzīmē, ka grāmatas ievada autors prof. Dr. A. Speķe nav atturējies no „izlecioniem“ par vācu ordeni un baltvāciem vispār. Vēstures atskatos, piem., par pilsētu un lauksaimniecības attīstību sastopami atsevišķi diskutējami apgalvojumi, kuŗi, pēc recenzenta domām, aizgūti no Ulmaņa laika. (Nav gan minēti fakti).

Aizrādot uz dažām klūdām vēstures hronoloģijas tabulās, V. Lencs atzīst grāmatas vērtību informācijai gan par pastāvības laiku, gan okupēto Latviju. Arī grāmatas līdzstrādnieku nesalaužamā griba nacionālās dzīves turpinājumam esot skaidri saskatāma.

Latvia Country and People vēl nedaudz eksemplāros dabūjama un tā pieprasāma Latviešu nacionālajā fondā. Grāmata skaitās izpārdota.

* Darba vietas uzdevumā no Anglijas uz dzīvi Austrālijā pārcēlies Ādams Umbrāko un pagaidām apmeties Sidnejā, — ziņo Austrālijas Latvietis.

* Waterloo universitātē Kanadā doktora gradu ķīmijā ieguvis Miķēls Veidis. Studijas viņš sācis Austrālijā, bet beidzīs Kanadā, un pašreiz turpina pētījumus kristallografiijā Havardas universitātē Bostonā, ASV.

* Kanadas gaidu priekšiece K. B. Klaisdeila, kas jau agrāki uzņēmusi un uzturējusi sakarus ar etnisko grupu gaidām, tagad par savu konsultanti pieaicinājusi arī vienu no latviešu gaidu vadītājiem, agrāko jendas priekšnieci vad. Austru Martinsoni. Pašreiz Kanadas gaidu vadība interesēta etnisko gaidu grupas piesaistīt ciešāki Kanadas kopīgā gaidu organizācijā.

* Augšāmcelšanās ev.-lut. latviešu draudzes Buenosairesā, Argentīnā un latviešu draudžu Čīlē un Urugvajā mācītājs Arnolds Liepiņš atskatījās uz 35 darbības gadiem savā amatā. Viņš dzimis 1908. g. 29. jūnijā un par mācītāju ordinēts 1935. g. 30. maijā.

* Čikagā, ASV, pēkšni mirusi audzinātāja un sabiedriskā darbiniece Aleksandra Luce. Viņa dzimusi 1895. g. 22. maijā Praiņu pagastā. Par skolotāju strādājusi Goļu ģimnazijā Rīgā, Hērbrukas nometnes skolā Vācijā, kā arī ilgus gadus vadījusi Čīnas draudzes skolu Čikagā.

* Satiksmes negadījumā pie Adelaides 18. janvārī, kad nogalināja trīs latviešu jaunietis, tagad noskaidrots, ka iemesls bijis S. Liepiņas vadītās mašīnas rīpas plīsums, liekas arī liels ātrums. Nelaiki apbedīja Adelaidē 21. maijā, izvadot māc. V. Voitkusam, bet Dagmaru Meklokiņu — 22. maijā Melburnā funerālijās vadot prāv. A. Grosbacham. Lai gan bija darba dienas pavadītāju abās vietās bija pāri par 100. Uz 22. maiju Sidnejā bija nolikta arī nogalinātās Dagmaras Ņosenieces apbedīšana. Dzīves palīķis melburnietis Ronalds Komisārs pirmās divas dienas Adelaides karaliskajā slimnīcā bijis nesamaņa. Viņam nav konstatēti kaulu lūzumi, bet ļoti smagi vispārēji ķermeņa, sevišķi galvas, satricinājumi. Tā kā Austrālijā pašreiz sācies rudens un naktis aukstas, tad Komisārs bijis iegādāties kažoku, kurā apkakli uzcelis augšā auto brauciena laikā. Pēc ārstu domām tas mazinājis triecienu. Ārsti rēķina, ka Komisārs varēs slimnīcu atstāt pēc kādas nedēļas. RZ.

PAZIŅOJUMS

Ar šo paziņojumu, ka izstājos no Latvijas PEN kluba valdes.

Roberts Legzdīņš

Kļūdas labojums

LATVIJAS 30. maija numurā 4. lappusē ievietotajā rakstā — Zem svešas varas — ieviesusies kļūda. Ot-rās slejas priekšpēdējā rinda pareizi skan šādi: tās darbos pauzdamies un dziesmās gaiši degdams... ne briesmās degdams, kā iespiests.